

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Frugalitas

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

piunt, nisi sub specie vmbraque virtutum. Ambrosio libro de virginitatibus.

¶ ADAGIA.

Κόλασ πειρίθειαι. Qui arte circumagitur quempiam, ut quum se putet aliquid egisse, nihil egerit, aut in idem recidat, unde volebat extricari, κολασ πειρίθειαι εστίν, hoc dicitur.

Vallus vitem deceptit. ἡ χάρις τοῦ ἀπειλον ἐξηπάτησον. Aristophan. ἰβι quispiam ab eo fallitur, aut luditur à quo pendebat, cuiusque fide nitetur.

Canis mendico auxilians. κύνων τῷ πτωχῷ βοηθῶν. ἰβι quis nobis aduersatur. Ἐ δὲ αἰετὶς ἰβιδετ partibus is, cuius auxilio nitebamur.

¶ EXEMPLA BIBLICA.

Fraudis exempla: Cain Gen. 4. 8. Iacob 27. v. 18. 19. 20. Gen. 30. 31. 32. 33. Thamar, 38. 13. 14. Obfretrix, v. 27. 28. Gabionitæ, 10. 9. 4. 22. 23. Ananias & Sapphira, Act. 5.

¶ EXEMPLA PROFANA.

Amator quidam Clodium P. Clodii iocorem deceptit, æreis quadrantibus loco argenteorum in loculos eius immisit. Vnde poetica Quadrantula dicta fuit. Plur. in Cicero.

Sergius Galba obiit uau ante omnes Liuiam Augustam, cuius & viæ gratia plurimum valuit, cuique opera ex palatio processit ad consulatam, & mortuæ testamentum penè ditatus esset, ni fraude Tiberii fuisset impeditus. Cassiodor.

Pericles Atheniensis proclamauit, incolumes futuros hostes si deponeret ferrum, cuique obiectos conditionibus vniuersos, qui in sagulis ferreas fibulas habuissent, interfici iussit. Frontinus li. 4. c. 7.

Oppugnabat Furius Camillus Phaliscos, trahebaturque bellum cum oppidanorum virtute, tum loci natura, quæ erat munitissima: interea Ludimagister, per seipsum deambulationis traxit principum filios ad Romanam castra, ipsi duci gratificatus, actiui seculum proditor certam spem victoriæ: nulli dubium erat quin parentes charitate filiorum, suis auctores eiusdem deditiois facerent: sed tantum abiit, ut Romanus eo modo vincere voluerit, ut proditorum auctus, qui id persuasum habuisset, Romanos dolo astu potius, quam virtute bellare, vincendum nudatumque terga adolecentibus dederit, in vrbem verberibus agendum. mouit Romani ducis virtus Phaliscos, & qui nuper omnia pari malissent, quam assidentibus cedere, voluntaria deditioe cessare. Sabel. lib. 10.

¶ EMBLEMA

In fraudulentos.

And. Alciati Emblema XLIX.

Farna lacerta arvis stellatas corpora guttis
Stellio qui latebras, & causa busta colit,
Inuidia paruis, dolus est symbola pictus.
Hec nimium nunc cogit Zelotypus.
Nam turpio obregitur faciem lentigine quisquis,
Sic quibus inmeritis stellio, vna bibat.
Hinc rursus a frequens decepta pellice Sino,
Quam forma amisso stare relinquit amans.

¶ FÆBVLÆ

Lupi & Ouis.

Qui euaserat canes faucus lupus cum iaceret in terra sine viribus à prætereunte oue petiit de præterfluente sibi potum ut afferret: nam ego facile, inquit, tum cibum inuenero. Ouis fraude intellecta, si ego potum attulero, inquit, me scilicet pro cibo vturus sis.

Fabula dicitur in veteratores & fraudulentos insidiatores.

De Anu laborante ex oculis.

Laborans anus ex oculis adersit medicum, mercedemque pactam, ut sanitate accepta de nunc persolueret, conuenit. Medicus orsus curationem, quotidie collyrio oculos pellucere, & supinam in lectulo cum inuixisset tenebris iacentem, & caput caprans ipse secum quicquid forte reperisset supellectilem, & vestigium seu vestimentum mulieris. Quæ cum animam, & se spoliari, & iam recuperato visu cerneret vacuam relictam domum sibi, postquam accessit medicus, mercedem postulantem promissam, nam & esse illam sanam, & te iudicium nullorum, quibus notus fuisset morbus ipsius, defugere aiebat: Non est ita, inquit, medice. Nam priusquam tuæ artis fortunam subirem, conspicabar passim copiosam domi meæ suppellectilem: Nunc vero sana, ut ais, nihil profusus video.

Significatur hac fabula, improbos & veteratores ipsos nunquam suis dolis implicari & ladi.

Frugalitas.

¶ DEFINITIO ET ETYMOL.

FRUGALIS, Græce χρηστικός, ἀσφραγιστός, ἰσχυρῶς ἀνυχερός. Et ἡ σωφροσύνη, λιτότης, ἐπιτήδειον, frugalis dicitur. Est autem

et cum aliud agitur, & aliud simulatur Callidus est qui exi-
matis dolo ac fraude imitatur. Sidor. in Synonymis.
Callidus est cum aliud quis lingua loquitur, aliud volutat in cor-
dibus crimem, neficio, si vel nudi quoque & electos relinquat:
quod alius plus, alius minus, nemo tamen fit ab hoc perfe-
ctior, nisi ille de quo dicitur, qui peccatum non fecit, nec in-
trauit in dolus in ore eius. Orig. super epist. ad Rom. li. 4.
Fraus fraudario studiorum est nutrit, suspitionum fomes,
periculi fax, nouerca amoris, desperationis mater. Bernardus
Carr.
Fragum bonum est, si ad quem deceptionis pertinet peri-
culi gratia procuret augmentum. Ius enim exigit, sagittas
in dolum verticem sagittantur. Cassiodor. lib. 1. epist.
Fraus est per quam moribus deceptoris veritas palliata, vel o-
mnino, vel proprium commodum intendit. August. de diffi-
cultatibus seducunt per Philosophiam, magno blando & honesto
decorantes & fucantes errores suos. August. lib. 3. Confes-

¶ POETICÆ SENTENTIÆ.

Vergil. lib. 6. Æneid. loquens de inferno.
Hic, qui bus inuisi fratres, dum sita manebat.
Tulit, & parens. Et fraus innoxia clienti.
Aur qui diuitis soli incubare reperit.
Dei nam possere suis, quæ maxima turba est.
Ouid. de Arte Amandi lib. 1.
Tua si quisque tua esse per amice fallere nomen
Tua sequens, licet sit Sira, crimen habet.
idem lib. 1.
Baldus depositum pietatis sua fœdera seruet.
Fraus ab his, quibus castis habet munus.
Cæcilius.
Nisi facta impia fallacium hominum caliculis placeat
Ouid. 2. Fast.
Invenias, si sepe cadunt, ubi vincere aperte
Suo datur insidias armis, et a parant.
Ouid. lib. 3. de Art.
Iude me fraus est concessa repellere fraudem,
armis, in armatis inuere iura sonant.

¶ PHILOSOPH. SENTENT.

Fraus est his qui imperia tenent insidiari honesto prætextu
audaciter in malicia malevolentia vi. Nam violentia videtur aliquid
propter potentiam à fortuna datam: sed fraus tantum
imperia occupat. Thucyd. 4. 4.
Omnis metuit, & nihil suspicatur, nullam ille fraudi ansam
dedit, in lucta qui te nunquam mouet nullum ad sternen-
dum inuentum dar. Plur. in Agellio.
Fraus in paruis sibi præfuit, vt cum operæ pretium sit
decedere magna fallat. Liuius, Decad. 3. 18.
Fraus de insidiosum malum perfida, eius efficacissime vi-
dentur de fallere. Fructus in aliquo admisso scelere confi-
dentis & fallacia quasi præclaris artibus gaudet. Val-

fraus homines qui rationem bono consilio à diis immortalibus
in fraudem militiamque conuertunt. Cic. 3. de Nat.

fraus est venustia fallaxratio nocendi. Cicero lib. 3. de Natura

fraus duobus modis fiat iniuria, aut vi, aut fraude: Fraus quasi
periculi, si leonis videtur, vtrumque vero ab homine alienissi-
mum. Quis augeat inuisitrix nulla est capitalior, quam eorum
fraus maxime fallax, id agunt, vt boni videantur. Idem de Of-

fraus culpa est in eo, qui & veritatem asperratur, & in frau-
de quoque impellitur. Cic. de amicitia.

fraus inuicem inuicem, quam inimicorum insidias cauere
debet. Illud cum apertum, hoc celatum est malum, nocendiq;
non speratur, potentior est. Laert. Diog. de Vita & mori-

fraus hominum multe sunt latebræ, & multi recessus. Ci-
cero lib. 1. de Officiis.

fraus simulationum inuolucris tegitur, & quasi velis quibus
fraus inuicem inuicem, quæ natura, frons, oculi, vultus per sepe
fraus. Idem ad Q. frat.

fraus affirmare de altero, est periculosum, propter occultas
fraus, vt unitates multiplicique naturas. Ad Brut.

fraus est accipere, quod non possis reddere. Repelli se homines
fraus quam decipi terunt. Seneca in Proserbis.

¶ SIMILITVDINES.

Cypriani sicut fori est proprium, vt illic omnia veniuntur,
fraus de inuicem se circumueniant ementes: Sic in hoc mun-
dum veniunt de emendo viuunt, & inuicem sibi fraudem
fraus inuicem suam sustinent. Io. c. 20. Math.
fraus inuicem aut melle circumlita, & vitia non deci-

Frugalitas virtus, quae motus animi regit & sedat. moderatamque in omni re nouit feruere constantiam. Suntque frugi homines, quos Graeci *χερσιφους* dicunt, qui in omni re motus animi moderantur.

Frugalitas, Hebr. *Chochmah, Chacham*, vir sapiens, industrius, prudens, frugi, vide Prover. 1.2.7. & 10.1. Eccl. 2.14. Idem illis est iacipientia, & frugalitas.

Frugalitas virtus est media, inter prodigalitem & avaritiam, cum nec nimis parce rebus vitetur, nec nimis luxuriose. Est igitur moderata parsimonia cibi & potus. Hinc frugaliter adhibendum, temperate modeste. Dicuntur autem haec omnia a frugum nominatione, pro fruge. Varro: *Frux, legumen, triticum*. Hinc frugi indeclinabile nomen. Suntque frugi, de quibus supra. Hinc etiam frumentum, quasi frugamentum. & fruor, quasi ex vlu frugum delectationem capio. Vnde fruitor, de qua infra.

Frugalitas est virtus, quae res proprias custodit, utiliter collocat, vitat sumptus non necessarios, emaciatem, luxum, mutationes, & edificationes: & tamen ubi ratio postulat, expendit quantum opus est. Vicina virtus est liberalitas, & eadem fere habet extrema. Liberalitas avaritiae & tenacitati frugalitas, profusionibus & prodigalitati magis est opposita. Emaciatem fugiendam esse docet Seneca regula Oeconomica, *epist. 95*, *Emas non quod opus est, sed quod necesse est*. Adversus mutationes *Chilo* foribus templi Delphici adscriptis, & ris alieni comes, miseria. Quoad edificationum inaniam extant Graeci versiculi, Latinis verbis ita expretii.

*Aedificare domos & pascere corpora multa,
Ad paupertatem proximus est aditus.*

Frugalitatis praecipuum extat Ioan. c. 6. ver. 12. a Christo sanctificatum, *Colligite fragmenta, ne quid pereat*. Fines, & effectus huius virtutis sunt, ut Deo obediamus. ut nostras facultates coniecemus & augeamus. Olim Heliodus cecinit,

*Adde parvum parvo, parvo super adde pusillum,
Eset hoc magnum infelix pellectur egejias.*

3. ut ad beneficentiam & sumptus necessarios copia suppetant. *Plinius lib. 2. epist. ad Cal.* Quod cessat ex reditu, frugalitate suppletur, ex qua, velut fonte, liberalitas nostra decurrit. Quae tamen in temperanda est, ut ne nimia profusione inarefcatur. Pugnatio iunt. Profusio in pompas inanes, vitas splendidas, inutiles sumptus, ambitionis edificationum moles, conivua nimis lautae: Nimia ex opposito tenacitas, fortiditas, geni prandatio: negligentia item & ignavia in rebus propriis cultodiendis & laboribus tempejtius succipientis. Vide *sufficiencia*.

¶ LOCI BIBLICI.

Ad frugalitatem exhortatio, *Prover. 27.23.* & toto hoc Salomonis aureo libro passim item quibuscumque animi & corporis sobrietates commendatur frugalitatis exempla Patriarcharum, Prophetarum, Christus, Apostolorum, Philonem & Deum timentes.

POETICAE SENTENTIAE.

Horat. 3. Carm. 16.

*Bene est, cui Deus obtulit
Parca, quod satis est manu.*

Idem 1. Epist. 2.

Quod satis est, cui contingit nil amplius oportet.

Idem 1. Serm. 1.

*At qui tantuli eget, quanto est opus, ut neque limo
Turbat am haurit aquam neque, cui am amittit in undis.*

Idem.

*Nescis quo valeat nummus, quem prebeat usum?
Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
Quae humana sibi doleat natura negata.*

Sen. Thyest.

*O quantum bonum est,
Obstare nulli, carere securas dapes!
Humi tacentem sceleris non intrant casam,
Tutusque mensa carpitur angustia cibis.*

Iuvenalis 14.

*Vivite contenti casulis & collibus istis,
O puer, Marcius dicebat, & Herminus olim
Vestinusque, senex panem quarantem aratro
Qui satis est mensis.*

Perlius 3.

*Rare paterno
Est tibi fur modicum, purum & sine labe salinum,
Quid metuas: cultris que fori securae patella,
Hoc satis.*

Plaut. Rud.

Quidquid est domi, id sat est habendum.

Claud. 1. Ruff.

*Contentus honesto
Fabricius parvo spernebat munera Regum,
Sudabatque graui Consul Serranus aratro,
Et casae pugnaces Curios angustia tenebat.*

*Hac mihi paupertas augustior, hoc mihi iusta
Calumnibus maior tibi: tibi quare timens
Luxuries nocitur a cibus, mihi donat iocundus
Terra dapes; rapinum Tyris tibi sellera iocundus
Et picturatae saturantur muscae Seseles.
Hic radianti flores, & praesi sua volucribus
Ingenio variata suo fulgentibus illic
Surgunt strata toros: hic mollis, & adstrata herba
Sollucium curis non abruptura saporum.
Turba salutatantum latas tibi perirepti adde:
Hic animum cantus, labentis innotuit artem,
Vinitur exiguu melius, & c.*

Iuvenalis 14.

*Sensit Alexander, testis cum vidit in illa
Magnum habitatorem, quanto politer haec
Nil cuperet, quam qui totum sibi politer haec
Idem:*

Mensurae tamen qua

*Sufficit census, si quis me consulat, adam,
In quantum sitis, atque famis: & frigus a patre
Quantum, Epicure, tibi parum sufficit in terra
Quantum Socratici ceperunt ante e conat.*

Idem 15.

*Pythagoras ac cunctis animalibus abstinent, qui
Tantum bonum, & Senti in dalsis non novum
Quid diceret ergo,
Vel quo non fugeret, si nunc haec moesta videtur
Tribulatio.*

*Me mea paupertas, sine traducta meris,
Dum mens assiduo luceat igne secus,
Idem:*

*Fidilia antiquis primam sibi fecit agraria
Pocula, de sacris compungit, lato,
Martialis Ap. p. hor.
Areti nam nimis ne sperne cula, monemus:
Lanuis erat, Tuius i. erj. ca. fidilia.*

Aulon Ep. 99.

*Fama est, fidilibus cenasse, A. Atholae regem,
Atque abacum Sannio saepe onerasse laur.
Fercula gemmatas cum pueret horrida vasa,
Et miseret opes pauperemque simul.
Quarenti cauam respicendi: Rex ego qui iam
Siccantia sigulo sum genitore satui,
Fori unam reverenter habe quicunque respiciat
Dives ab exilis progrediet loco.
Iuvenalis 10.*

*Sed nulla aconit a bibuntur
Fidilibus: tunc illa rime, cum pocula famae
Gemmatas, & la. o. dentissim ardebita am.
Senec. Thyest.
Venenum in auro bibitur, expertus loquitur.
Idem Hipp.*

*Regios luxus procal
Est imperus iugis, sollicito bibent
Uro superbis quam iura: nulla manu
Capitasse potem, si celer somnus premit,
Secura auro membra vasa, antem terra.
Idem Herc. Oct.*

*Pectora pauper securae gerit.
Tener e patula pocula sago.
Sed non repudia tenet ipsa manu.
Carpit facies vultusque cibos.
Sed non, si nullo respicit enser:
Autra miscer pocula, iugum.
Sophocles.*

*Orosi, dicitur, in iugis, dicitur,
Erasmo, dicitur, in iugis, dicitur,
Didacalus, dicitur, in iugis, dicitur,
Kay, dicitur, in iugis, dicitur,
Quicquid, philosophice se dicunt laborum
Addiscant per vitam compescere ventum.
Videlicet frugalitas est magistra
Sapientium optimorumque consistorum.*

¶ PHILOSOPHICAE SENTENTIAE.

*E. E. dicitur, in iugis, dicitur, in iugis, dicitur,
T. dicitur, in iugis, dicitur, in iugis, dicitur,
Commendam frugalitatem, non quod tantum res
me sumptuosas faciamus, sed ut hoc pacto animi
augeamus, Apollon.*

*Κερατι νόστος, ηχ ο αντιχρηστος, εδλ ηχρηστος, ηχ ηχρηστος,
μενος ο ησπερ ηχ ηχρηστος, ηχ ηχρηστος,
βελττα.*

*Moderatur voluptati, non qui penitus abstinet, sed qui
do vitatur, ut non abipiat cum ipsa. Vitamus de equo
haud qui non vitatur, sed qui, quod iudicium dicitur, dicitur.*

...m vellebatur, cum ceteri lautissime epulantur, Fron- ... filii coniuua non profusa, sed iucunditatis ple- ...

Quod nascitur, opus Dei est. Ergo quod fingitur, diaboli nego- ... sum est. Diuino operi Satanae ingenia superducere, quam sceler- ...

¶ HIEROGLYPHICA. ... gularitatis indicium hieroglyphicum Olus: de qua sepe ...

Vinum miserimus ego, in illo die Christianae exultationis, vel ... inter calcanea vestra caput eleuare, videre, an cum cerussa, & pur- ...

Fucatio, Fucus.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG. ... Fucus uero Graece Φύκος, & Φυκίον, ...

¶ APOPHTHEGMATA. ... Archidamus. Chius quidam zate protractus, venit Lacedaemo- ...

¶ LOCI BIBLICI. ... Gen. 30. 16. ...

¶ ADAGIA. ... Lecythum habet in malis. ...

¶ PATRYM SENTENTIAE. ... Regi delectores proprie & quasi peculiariter feminis instru- ...

Fuga. ... ¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG. ... FUGA, ipse fugiendi actus, unde uois, ἀναφυγή, Hebr. Manos, à verbo ...

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN